

Serbian A: literature – Standard level – Paper 1
Serbe A : littérature – Niveau moyen – Épreuve 1
Serbio A: literatura – Nivel medio – Prueba 1

Wednesday 4 May 2016 (afternoon)

Mercredi 4 mai 2016 (après-midi)

Miércoles 4 de mayo de 2016 (tarde)

1 hour 30 minutes / 1 heure 30 minutes / 1 hora 30 minutos

Instructions to candidates

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Write a guided literary analysis on one passage only. In your answer you must address both of the guiding questions provided.
- The maximum mark for this examination paper is **[20 marks]**.

Instructions destinées aux candidats

- N'ouvrez pas cette épreuve avant d'y être autorisé(e).
- Rédigez une analyse littéraire dirigée d'un seul des passages. Les deux questions d'orientation fournies doivent être traitées dans votre réponse.
- Le nombre maximum de points pour cette épreuve d'examen est de **[20 points]**.

Instrucciones para los alumnos

- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- Escriba un análisis literario guiado sobre un solo pasaje. Debe abordar las dos preguntas de orientación en su respuesta.
- La puntuación máxima para esta prueba de examen es **[20 puntos]**.

Напишите књижевну анализу само **једног** текста. У своме одговору морате обухватити оба дата усмеравајућа питања.

1.

1.

U proleće 1939. Leopold Rot je, obeshrabren slabim izgledima svetskog jevrejskog socijalizma i drugim lošim predosećanjima, rekao svom najmlađem sinu Oskaru:

5 „Svaki narod ima svoju tajnu. Tajna jevrejskog naroda jeste boravište njegovih deset izgubljenih plemena. Gde su plemena praotaca sinova Jakovljevih? Svaki Jevrejin dužan je da bar delić svog života posveti traganju za njima.“

Sin je bio zatečen očevim zavetom, ali nije imao srca da ga sasvim prenebregne. [...]

10 „Pa gde su ta plemena praotaca?“, zastenjao je Leopold tri meseca kasnije, već na samrti, okružen porodicom. Bio je sparan letnji dan, vazduh pun elektriciteta, drvenarija je zloslutno pucketala kao pred nepogodu. Pogledao je u Oskara: „Molio sam te da im posvetiš bar malo vremena.“

Gotovo čitav rodbinski tim našao se na okupu u bolesnikovoj spavaćoj sobi. Leopold je bio najavio da ima nešto važno da saopšti bližnjima, a oni su se ponadali da bi iza tog saopštenja moglo stajati i nešto u gotovini ili hartijama.

[...]

2.

15 Do očeve smrti, Oskar Rot je odolevao očevim maglovitim idejama i bio, naprotiv, zaokupljen konkretnim, vidljivim delom sveta, posebno sredstvima za poboljšavanje njegove vidljivosti, optičkim sočivima i aparatima. Ta strast držala ga je od dečačkih dana: sa dvanaest godina konstruisao je stroboskop sa figurom čovečuljka koji korača, a u šesnaestoj je od prve ušteđevine platio sebi put na Maunt Vilson da bi video kako se kupola džinovske opservatorije otvara pod teretom zvezda a teleskopska cev, nabijena sočivima, muževno ustremiljuje na
20 okular laboratorijskog mikroskopa u koji je njegova mlada tetka, majčina sestra Dina, zurila po čitav dan brojeći, na suvom razmazu, crvena i bela krvna zrnca i mala čudovišta koja ih proždiru. Oskara, pritom, nisu toliko uzbuđivala nebeska tela i zemaljske ćelije koliko saznanje da svet nije onakav kakav se golom ljudskom oku ukazuje. Zato je, bez mnogo dvoumljenja, oslobodio sebe brige za školske predmete poput fizike i biologije, ali je zato
25 s večeri, kada se u okolnim zgradama upale svetla, uzimao stari durbin što ga je, u sklopu priprema za nesuđenu azijsku ekskurziju, otac Leopold bio nabavio, uperio ga u susedne prozore i, skriven iza zavese, sam, neometan, razotkrivao istinu ispod privida. Najviše je gledao žene: one su živele nadomak prozora, blizu ulice, u prvom životnom planu, a muškarci, u dubini soba; one su se kretale, pokazivale se, ispoljavale, a muškarci, pritajeni, čekali ih u
30 nekom uglu; one su imale telo, a oni samo žudnju koja ih čini nevidljivima. [...]

35 Sve su one, iz večeri u večje, živele svoj pojedinačni prozorski trenutak i, istovremeno, jedan zajednički sveženski život: on, s durbinom na oku bio je taj koji ih povezuje, koji im, posmatrajući ih, omogućuje da žive više, duže i jače nego što bi im dopustila njihova pojedinačna sudbina i da, potom, kada se pogase svetla i prozori zamrače, pripadnu ne samo svojim muževima već i njemu, da se na vatri stonih lampi i lusterata stope u jednu jedinstvenu, 40 krupnu, toplu, zanosnu tetka Dinu. U to vreme Oskar se bavio i mišlju da konstruiše aparat za optičko razodevanje željene tetke, sličan rentgenu, i punio školske sveske odgovarajućim nacrtima. Tetka je prva shvatila pravu prirodu nećakovih istraživanja i, kada se potvrdilo da njegovo dalje školovanje neće biti od koristi, odvela ga jednom poznaniku koji je držao malu prodavnicu fotografske opreme. Poznanik, u stvari rođak tetkinog verenika Džonatana, osmotrio je svog budućeg pomoćnika, tutnuo mu u šake kofu s vodom i sunđer, i objasnio: „Najjasniji pogled na svet, momče, jeste pogled kroz izlog. Zato ga treba redovno prati. Dakle, na posao!“

Judita Šalgo, *Izgubljena plemena* (1995)

- (a) Kako je oblikovan lik Oscara Rota u ovom odlomku?
- (b) Kako je Judita Šalgo unela humora i komičan ton u priču?

2.

ЖУТА

Жуту боју је пронашао Ханс Арп
кад су мимозе, једног пепељастог
поподнева омеле његово тиховање.
Додирнуо им је лишће. Оно се увило. Од
5 тада над Новим Београдом жути
небо са издуженим, црним облацима
који не знају због чега почињу на
левој, а престају на десној страни. Хлеб;
хлеб је материја коју моја мајка,
10 професор биологије, уноси у школско
двориште да би је дала Жутој.
Она, међутим, одбија да једе
и моја мајка идућег дана покушава
са пилећим костима. (Прилази увек на исти
15 начин; да живи у Бразилији, граду
у коме по истеку радног времена песак
удара о фасаде и звучи као море,
променила би начин.) Али и пилеће кости
Жута само оњуши и жмирне. Деца,
20 која управо стижу на часове,
довикују: Професорка! Зар не знате? – Жута
је стара; нема зуба, и једе само пљескавице...

Ненад Јовановић, XIX (1996)

- (а) У каквој су вези наслов песме и сама песма?
- (б) На који начин последња четири стиха мењају ваше разумевање песме као целине?
-